

SZDL nosilec političnega in družbenega življenja

Predsedstvo občinske konference SZDL Ljubljana Center je na 31. seji, 22. junija, obravnavalo načrt izobraževanja delegatov, informacijo o razgovorih s predstavniki družbenopolitičnih in samoupravnih organov krajevnih skupnosti, razpravljalo je o predlogu resolucije skupščine SFRJ o nadaljnjem razvoju krajevnih skupnosti ter obravnavalo predlog programa dela občinske konference SZDL in njenih organov do konca mandatnega obdobja.

Načrt izobraževanja delegatov predvideva, da bo izobraževanje potekalo v temeljnih samoupravnih sredinah, kjer naj se izkoriščajo lastne zmogljivosti usposabljanja novih delegatov, strokovno pomoč pri organiziranju usposabljanja pa bo nudila Delavska univerza Boris Kidrič v Ljubljani. Opredeljene so tudi teme, s pomočjo katerih naj bi delegati spoznavali bistvo delegatstva, vendar je potrebna njihova dopolnitev z ozirom na posebnosti sredin, v katerih bo izobraževanje potekalo. Udeleženci v razpravi so opozorili tudi na potrebo po sistematičnem izobraževanju delegatov za skupščine krajevnih skupnosti, ki so bili sedaj izvoljeni, kot tudi za članice organov v krajevni skup-

nosti, posebej za organe ljudskega odpora in družbene samozastite, svete potrošnikov, poravnalne svete, ki naj bi tako bolj sistematično in poglobljeno spoznavali svoje področje dela. Pripravljeno je bilo pismo, s katerim občinska konferenca SZDL in občinski svet zveze sindikatov pozivata samoupravne organe in družbenopolitične organizacije v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih k izobraževanju delegatov.

Informacijo o razgovorih s predstavniki družbenopolitičnih in samoupravnih organov v krajevnih skupnostih so člani predsedstva povezovali s pripravami na javno razpravo o predlogu resolucije skupščine SFRJ o nadaljnjem ra-

zvoju krajevnih skupnosti. Izpostavljena so bila vprašanja mesta in vloge krajevnih konference SZDL pri utrjevanju politične in samoupravne organiziranosti in aktivnosti delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih. Ugotovljeno je bilo, da so vidni premiki pri aktiviranju delovnih ljudi in občanov oziroma njihovih organizacij za samoupravno delovanje, in opozorjeno, da je potrebno vsako dejavnost bolj izkoristiti za razvijanje medčloveških odnosov in občutka pripadnosti ter na tem graditi nadaljnjo preobrazbo krajevnih skupnosti. Stalno izobraževanje krajanov in ustrezno informiranje ima pri tem pomembno vlogo.

Razprava je opozorila na pomen krepitve materialne osnove krajevnih skupnosti in uveljavljanja družbenoekonomskega odnosa pri tem. Kadar govorimo o razvijanju družbenoekonomskih odnosov v krajevni skupnosti, ne bi smeli dopuščati razumevanje tega vprašanja le kot materialno-finančno osnovo krajevnih skupnosti v ožjem

pomen. Zato se bo v bodoče potrebno še bolj zavzemati za razreševanje problematike družbenoekonomskega in prostorskega planiranja v krajevni skupnosti, za usklajevanje programov na podlagi potreb, možnosti in prioritete, za dogovarjanje in sporazumevanje za združevanje sredstev in s tem za krepitev vloge delavcev v kraju bivanja, njihovega odločanja pri svobodni menjavi dela v okviru programov samoupravnih interesnih skupnosti in za celovito družbeno reprodukcijo.

Nadalje je razprava opozorila na potrebo po pravočasnem organiziranju priprav za ustrežnejše planiranje v krajevnih skupnostih. Ugotavljanje ključnih problemov ter možnosti razvoja krajevnih skupnosti, potreb in interesov

krajanov zahteva na eni strani vzpostavitev neposrednih stikov z njimi in zagotovitev njihove pripravljenosti pri oblikovanju in izvajanju plana krajevnih skupnosti.

Na seji je bil sprejet program dela občinske konference SZDL in njenih organov od junija 1978 do aprila 1979, ki opredeljuje naloge pri krepitvi političnega sistema, družbenoekonomskega razvoja ter organiziranosti in usposabljanju SZDL kot enotne fronte organiziranih socialističnih sil za usklajene družbene akcije. Člani predsedstva so na seji razpravljali in se opredeljevali tudi do vprašanj, ki so bila za tem na dnevnem redu družbenopolitičnega zbora skupščine občine.

J. Šager

S POSVETA O URESNIČEVANJU SAMOUPRAVNIH DRUŽBENOEKONOMSKIH ODNOSOV V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU

Pomladiti mestno jedro!

Minulo sredo je bil za območje ljubljanskega Centra organiziran posvet o položaju, stanju in bodočih nalogah v stanovanjskem gospodarstvu. Posvet je sklical Komite občinske konference ZKS Ljubljana Center. Tisto, kar je bilo na vabilu zapisanega, razumljivo, še dokaj abstraktno v zvezi s temo posveta, so v razpravi osvetlili z vrsto oprijemljivih podatkov, ugotovitev in z vsem drugim, kar je bilo potrebno operativni pripravi osnov za bodoče delo v stanovanjskem gospodarstvu in politiki občine.

Kot večina prisotnih v razpravi, se je vprašanja stanarin lotil Milan Jerman, predsednik Izvršnega odbora stanovanjske skupnosti Ljubljana, že v svojem uvodu. Iluzorno bi bilo govoriti o hišni samoupravi, predno temeljito ne opravimo s tem vprašanjem kot enim od poglavitnih elementov stanovanjskega gospodarstva, je dejal. Stanarina je spoznanje stanovalcev v hiši, raste iz potreb hiše, soseske in stanovanjske skupnosti. Stanarina naj bi bila dejanski strošek optimalnega vzdrževanja hiše, je Jerman poskusil z definicijo.

Vendar: kakor se taka definicija stanarine sliši enostavna in je zato tudi naša predstava o tem, kakšna naj bi bila stanarina, sodeč po tej opredelitvi lahko enostavna, je v resnici drugače: še marsikaj manjka, da bi bili pri opredeljevanju stanarin lahko povsem suvereni! Omenimo le potrebo dodajanja solidarnostnega elementa v pojem stanarine. Vemo, da tega mora vsebovati, odločili smo se tako, vendar kako zadevo izpeljati v neposredni praksi, nam še ne gre čisto od rok.

Kompleksna soseska namesto golega stanovanja

Kljub vsem prizadevanjem vse potrebno še ni opravljeno. Posvet je nakazal vrsto reči, ki puščajo stanovalce, ali pričakovalce stanovanj dostikrat z vrhano merico slabe volje – ob tistem, kar nekako sodi med osnovne dobrine, ki jih

človek potrebuje, da lahko nemoteno dela in dobre volje živi. Ob stanovanju torej.

Jerman je v uvodu na primer govoril tudi o zahtevah po kompleksni soseski. Še bolj razumljivo bi se slišalo, če bi dejali, da stanovanje samo po sebi v ljubljanski sredini še ne pomeni vsega. Še zdaleč ne. In kako zelo je potrebno, da stanovalec, sedanjci ali bodoči, lahko računa z bližnjo trgovino, z vrtecem, igriščem, zelenjem, dohodom do stanovanja in še z vsem drugim, kar urbani sredini (poleg golih stanovanj, navadno nadrobljenih po stolpnica ali blokih) daje značaj.

Na posvetu je bil znova izpostavljen problem zavirajoče zakonodaje. Tako bi lahko dejali vsem veljavnim zakonom in odlokom, ki dušijo hitrejši samoupravni razvoj na področju stanovanjskega gospodarstva, ki poudarjajo osebne interese pred širšimi družbenimi interesi, ki nadalje onemogočajo bankam, da bi hitreje uveljavile svojo novo vlogo tudi na tem področju.

290 hiš – nad sto let

V Centru je 290 hiš starih nad 100 let. Podatek, ki pove, da se pretežni del stanovanj v občini kopiči za temi starimi zidovi. Si kdo, ki hodi po glavni mestni žili in vnesen ogleduje novogradnje, moderne stavbe, more predstavljati, da je le nekaj korakov v stran tudi hiša s stanovanjem, ki ima speljano od-

točno cev za pralni stroj na hišni žleb? ...

Posvet je jasno naglasil, da bi bilo nepošteno do stanovalcev v teh starih poslopjih mestnega Centra, če bi sredstva v stanovanjskem gospodarstvu usmerjali izključno ali predvsem v novogradnje. Nujna je zatorej prenova starega mestnega jedra. Slednje pa bodo bržkone omogočila le dosti višja denarna sredstva kot je 30 milijonov dinarjev, kolikor je Center (kot edina občina v Ljubljani) doslej najel kreditov za najpotrebnejše sanacije.

Najbrž tudi ni nobena tajnost podatek (tajen zlasti ni za tiste ljudi, ki se jim je kaj takega pripetilo), da približno vsake dva meseca zazija – bolj ali manj – kak strop v kateri od omenjenih blizu tristotih nad stoletnih hiš ...

Nepovezana hišna samouprava

Kaj lahko sklepamo iz podatka, da imajo hišni sveti ta trenutek v občini na svojih računih skupaj 15 milijonov dinarjev, da pa je po drugi strani potrebna zelo dolga doba za posamezne hiše, če hočejo privarčevati sredstva za le malo večjo investicijo? Pove, da še ne znamo gospodariti z združenimi sredstvi, mar ne?

Nekateri hišni sveti se merijo v varčevanju – tudi tako, da v resnici delajo škodo. V nekaterih modernih stanovanjih (nekaj jih je vendarle zraslo tudi v Centru) imajo, razumljivo tudi moderne napra-

ve, (dvigala in druge reči, ki sodijo k vsem stanovalcem v hiši), od katerih vsaj tiste najmoderneje terjajo rokovanje strokovnjaka – denimo da strojnega tehnika. Stanovalci pa, da bi prihranili stroške zanj, sami poskrbe, da naprava dela. Dela seveda le toliko časa, dokler se (predčasno) ne pokvari. In nepredvideni strošek je tu ...

Odmaknjena zakonodaja

Ob vprašanju veljavne zakonodaje se je posvet nekajkrat ustavil in v razpravi je bilo rečeno, da kljub vsej širini (nemara zlasti zato) vzbujajo vrsto konfliktov in omogoča celo vrsto zlorab. Treba bi bilo ugotoviti, je bilo rečeno, kaj je v resnici po sredi, da imamo v eni hiši na primer 200 kvadratnih metrov stanovanja, po katerem se sprehajata le dve osebi in že čez hodnik številno družino, ki se stiska v eni sobi! Že dolga leta.

V ljubljanskem Centru je bilo pred leti (zadeve se do danes tu še niso bistveno spremenile, so povedali na posvetu) 720 sob, ki so ali ki veljajo za stanovanja, ker v vsaki od teh sob pač živi in preživlja svoj vek družina. To so »stanovanja« kot smo tudi označili – v navednicah, zakaj so brez pritikin, ki delajo stanovanje za stanovanje in omogočajo stanovalcem neovirano delo in življenje.

Del tega problema bi rešili s stroškovnimi stanarinami, je bilo rečeno. Toda kaj, ko bi oziroma ko bo to rešilo le del problema! Ljubljana je mesto, ki daje lepe možnosti za zaposlitev, ki ima lepe možnosti za študij. Stanovalci na obsežnih kvadratih se tega še kako zavedajo, ko sprejemajo svoje podnajemnike pod streho, ko jim zaračunavajo tolikšne najemnine, da bi z njimi poravnali še kaj drugega kot zgolj stroškovno stanarino, in lajšajo te na lahko pridobljene vsote še od siceršnjih davčnih obveznosti. To dosežejo pre-

prosto s tem, da podnajemnika ne prijavijo kot stanovalca. Evidenco bo treba poostriži, so poudarili na posvetu in onemogočati take vrste izkoriščanja ter izmikanja obveznostim.

Na posvetu so spregovorili o vzrokih, čemu stanovanjska gradnja ne poteka v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljnih srednjeročnega plana do leta 1980. Sporazumi o temeljnih planov stanovanjskih skupnosti še niso potrjeni, masa sredstev zato ostaja neizkoriščenih.

Povzetek in napotek

Posvet je, kot rečeno na začetku pričujočega poročila, dal napotke (povzetek razprave je podal Zdene Mali, namestnik sekretarja Komiteja občinske konference ZKS Ljubljana-Center) za bodoče akcije na tem področju. Ugotovljeno je bilo, da je treba analizirati stanje obstoječih sredstev ter jih po potrebi prerazdeliti. Akcije v stanovanjskem gospodarstvu bo usklajeval izvršni svet občinske skupščine. Sestaviti je treba pregled potreb po stanovanjih ter tako analizo inicirati v vseh delovnih sredinah. Izdelati je treba točne plane prehodov na ekonomske stanarine. Treba si je prizadevati doseči uskladitev veljavne zakonodaje s samoupravnimi sporazumi. Organizirati je treba pogovor s komunisti Staninvesta – o organizacijskih in kadrovskih problemih. V skladu z resolucijo osmega kongresa ZKS bodo prizadevanja na tem področju šla v smeri poglobljanja samoupravne organiziranosti. Dalje je bilo rečeno v povzetku, je treba normalizirati bivanje v starih stanovanjskih objektih ter ugotoviti dejansko stanje v zvezi s podnajemništvom. K akcijam je treba pritegniti strokovne institucije ter ne nazadnje – zavrtati globlje v vprašanja, ki se napletajo v zvezi s strokovnimi službami.

Anka Štrukelj